ROK VII

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Nº 13

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 LIPCA 1932 R.

ESENCJA OCTOWA A OCET FERMENTACYJNY

Z okazji prac nad rozporządzeniami o Monopolu Spirytusowym, tudzież o obrocie esencją octową i octem spirytusowym — zaktualizował się oddawna zresztą trwający spór między przemysłem esencji octowej i octu fermentacyjnego. Istota zagadnienia polega na określeniu wysokości cen spirytusu do fabrykacji octu i opłaty akcyzowej od esencji octowej; obie te liczby powinny być ustosunkowane w taki sposób, aby umożliwić esencji octowej konkurencję z octem spirytusowym.

Przedewszystkiem stwierdzić należy, że sprzedaż esencji octowej w Polsce zmniejszyła się w ostatnich latach na korzyść octu spirytusowego; gdy więc w r 1924 konsumcja esencji octowej wynosiła 57%, zaś octu spirytusowego 43%, to w r. 1931 odpowiednie cyfry wynosiły: 37% esencji i 63% octu spirytusowego. Analizując te liczby, dojść można z łatwością do wniosku, że koszt spirytusu nie odgrywa poważniejszej roli przy fabrykacji octu, gdyż spożycie octu fermentacyjnego wzrasta: mimo podwyższenie cen spirytusu ze zł. 0,65 do zł. 1,25 — gotowy ocet spirytusowy tanieje. Spadek cen octu fermentacyjnego pociągnął za sobą konieczność sprzedawania esencji octowej już nieomal poniżej kosztów własnych produkcji. Ponadto, forsowany usilnie po cenach dumpingowych import esencji octowej do Polski pogarsza i tak już ciężką sytuację przemysłu destylacji drzew liściastych. Ilustracją fatalnego stanu rzeczy jest zużycie drzewa w największej destylarni polskiej, w Hajnówce, gdzie ilość przerobionego surowca drzewnego spadła z 90.000 metrów przestrzennych w r. 1929 do 60.000 mp. w r. 1931. Zakłady destylacji drzewa w Polsce są wyzyskane zaledwie w 50% ich zdolności produkcyjnej.

Zagadnienie współzależności przemysłu esencji octowej i octu fermentacyjnego istnieje w wielu krajach i w większości jest regulowane przez Państwo drogą wyznaczania odpowiedniej ceny na spirytus i akcyzy na esencję octową. Pouczające jest zestawienie cen spirytusu do fabrykacji octu w Polsce i w innych krajach; przyjmując cenę polską za 100, otrzymujemy po przeliczeniu następujące liczby:

Polska	100
Austrja	120
Niemcy	143,76
Francja	168,52
Czechosłowacja .	168,96
Węgry	187,32
Rumunja . . .	221,73

Wyraźne w Polsce uprzywilejowanie octu spirytusowego wystąpi jeszcze wyraźniej, jeśli porównać wysokość opłaty akcyzowej od esencji octowej, która w Polsce wynosi (łącznie z podatkiem komunalnym) zł. 50.— od 100 kg kwasu 100%-owego, w Austrji — zł. 18,75, w Czechosłowacji — nic istnieje wcale.

W Niemczech podatek spożywczy od esencji jest regulowany według formuły matematycznej, zależnie od ceny spirytusu do fabrykacji octu, przyczem ustosunkowanie tych liczb odpowiada w przybliżeniu obecnej w Polsce wysokości ceny spirytusu i akcyzy od esencji.

Pozornie zatem warunki konkurencyjne przemysłu destylacji drzewa i octu spirytusowego są u nas takie same, jak w Niemczech. Jeśli jednak zważyć, że w Niemczech znakomita część esencji do celów jadalnych jest otrzymywana na drodze syntetycznej przy użyciu taniej energji hydroelektrycznej, zaś w Polsce — wyłącznie przez destylację drzew liściastych: wówczas okaże się, że warunki produkcji esencji w porównaniu do octu spirytusowego są znacznie gorsze u nas, niż w Niemczech. Dlatego też stosunek ceny spirytusu i opłaty akcyzowej powinien być w Polsce korzystniejszy dla esencji, niż w Niemczech. W porównaniu bowiem z warunkami niemieckiemi, polski przemysł octu spirytusowego jest uprzywilejowany wobec przemysłu destylacji drzewa. Najwłaściwszem byłoby zaprowadzenie warunków, jakim odpowiadają oba rzeczone przemysły w Czechosłowacji, której struktura gospodarcza jest zbliżona do polskiej. W Czechosłowacji bowiem istnieje wielki przemysł gorzelniczy i zagadnienie zbytu spirytusu jest nie mniej, niż w Polsce, palące; przemysł zaś esencji octowej opiera się — jak u nas — wyłącznie na procesie destylacji drzew.

Odpowiednie liczby charakterystyczne przedstawiają się, jak następuje:

Wyszczególnienie	Polska	Czechosłowacja
	w złotych	
Stawka celna od 100 kg. kwasu octowego . . .	150	475,20
Cena za 1 hl spirytusu do fabrykacji octu . . .	125	211,20
Opłata akcyzowa od 100 kg esencji octowej . . .	50	—

W interesie przemysłu destylacji drzew liściastych leży takie ukształtowanie stosunków, jak to ma miejsce w Czechosłowacji.

Z BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

W okresie od dn. 15 do 30 czerwca r. b. Związek Przemysłu Chemicznego zajmował się w szczególności następującemi zagadnieniami:

W sprawach celnych:

wystąpił z wnioskiem o wprowadzenie zakazów przywozu szeregu artykułów chemicznych,

wystąpił z wnioskami o podwyższenie stawek celnych na kilka artykułów chemicznych.

W sprawach podatkowych:

wystąpił z inicjatywą i uzyskał zgodę Min. Skarbu na nieskładanie zeznań o dochodzie (do kumulacji podatku dochodowego) pracowników fizycznych.

W sprawach ustawodawczych:

zbadał i sformułował opinję w zakresie projektu rozporządzenia o dozorze nad wyrobem i obrotem octu i kwasu octowego,

zbadał i sformułował opinję w zakresie projektu rozporządzenia o dozorze nad wyrobem i obiegiem środków kosmetycznych.

W sprawach robotniczych:

zbadał skalę płac robotniczych, zwłaszcza zaś płace robotników placowych w fabrykach chemicznych.

W sprawach technicznych:

zbadał zapotrzebowanie, wymagane właściwości i możliwości produkcyjne w Polsce smoły piwowarskiej.

W sprawach patentowych:

interwenjował w sprawie ustąpienia zarejestrowanego znaku towarowego przez jedną firmę związkową na rzecz innej.

W sprawach ogólnych:

opracował materjały do publikacji o współpracy polsko-szwajcarskiej w dziedzinie przemysłu chemicznego.

INFORMATOR CELNY

Zwracamy uwagę wszystkich przedsiębiorstw, importujących z zagranicy rozmaite towary, na wydany przed paru dniami „Informator Celny" opracowany przez Inż. A. Rojewskiego, kierownika działu celno-reglamentacyjnego Izby Handlowej w Katowicach. Informator charakteryzuje się nader celowym i przejrzystym układem i obejmuje wszystkie wiadomości, niezbędne celem zorjentowania się w obowiązujących zmianach taryfy celnej, orzeczeniach taryfowych oraz zakazach przywozu.

Na treść Informatora składają się następujące działy:

1) Zmiany w nomenklaturze i stawkach taryfy celnej, jakie zostały wprowadzone od chwili IV wydania obecnie obowiązującej taryfy celnej.

2) Spis obowiązujących ulg celnych, zarówno zawartych w tekście taryfy, jak ogłaszanych specjalnemi rozporządzeniami i warunki uzyskania ulg celnych.

3) Orzeczenia taryfikacyjne, zestawione na podstawie rozstrzygnięć Min. Skarbu i Rady Towaroznawczej.

4) Zakazy przywozu obowiązujące w Polsce, oraz procedura składania podań o udzielenie zezwoleń na przywóz.

Informator jest nietylko pożytecznem, ale niezbędnem wydawnictwem dla wszystkich, którzy mają do czynienia z importem towarów zagranicznych. Jest do nabycia w cenie zł. 5.— w biurach Izb Przemysłowo-Handlowych.

MUZEUM PRZEMYSŁU I TECHNIKI

Dnia 2 czerwca r. b. odbyło się na terenie Związku Przemysłu Chemicznego drugie organizacyjne posiedzenie Sekcji Chemicznej Muzeum Przemysłu i Techniki, na którem dokonano, między innemi, uzupełniających wyborów władz Sekcji.

Prezydjum Sekcji ukonstytuowało się następująco: inż. J. Podraszko — przewodniczący, inż. K. Ginsberg — zast. przewodn., Z. Spotowski — sekretarz i inż. W. Sommer — delegat Zarządu Muzeum.

Zebrani wysłuchali sprawozdania inż. W. Sommera z dotychczasowej działalności Sekcji Chemicznej w zakresie organizacji Muzeum oraz rozważali projekty dalszych prac Sekcji, związanych z przemysłem ściśle chemicznym, zrzeszonym w Związku oraz działami pokrewnemi jak: przemysł papierniczy, cementowy, ceramiczny, szklany, naftowy, zapałczany i garbarski.

Postanowiono rozwinąć szeroką akcję propagandową w zakresie zjednywania nowych członków Muzeum Przemysłu i Techniki, zbierania funduszów oraz uzyskiwania od zakładów przemysłowych zbiorów i modeli charakteryzujących dane gałęzie przemysłu.

Członkami Muzeum Przemysłu i Techniki mogą być osoby fizyczne i prawne. Składka roczna członka wspierającego wynosi 200 zł. — członka rzeczywistego 25 zł.

Siedziba i Sekretarjat Sekcji Chemicznej Muzeum mieszczą się w lokalu Związku Przemysłu Chemicznego R. P., Czackiego Nr. 1, tel. 529-69.

Zwracamy uwagę na sygnalizowany przez nas wielokrotnie pożytek zapisywania się wszystkich przedsiębiorstw chemicznych na członków Muzeum Przemysłu i Techniki.

NA MARGINESIE

Przed kilku dniami w większych miastach naszego kraju rozplakatowano paszkwil, zwrócony przeciwko osobie jednego z naszych przemysłowców chemicznych, przedstawiciela kapitału zagranicznego, a wzywający w konkluzji do bojkotu wyrobów fabryki, na której czele stoi ów przemysłowiec. W tekście paszkwilu autor nie zawahał się rzucić dotkliwych oskarżeń politycznych, stawiając zresztą na równym z niemi poziomie zarzuty o posmaku humorystycznym.

Oczywiście, sprawa znajdzie epilog przed trybunałem sądowym, gdzie winni autorstwa i kolportowania tego paszkwilu zasiądą na ławie oskarżonych.

Ale metody walki i charakter wystąpienia muszą się spotkać z najostrzejszym protestem ze strony zorganizowanych sfer gospodarczych. Jakże realizować mamy bezsporną tezę o konieczności przyciągania do Polski obcych kapitałów, jeśli przedstawiciele tego kapitału są napastowani publicznie w bestjalski sposób?

Nietrudno zresztą domyśleć się, kto jest inspiratorem akcji, mającej na celu wyparcie z rynku towaru, produkowanego przez przedsiębiorstwo, które jest niewątpliwie zasłużonym pionierem na polu jednej z najpoważniejszych gałęzi polskiego przemysłu chemicznego!

KRONIKA

Dn. 15 czerwca r. b. odbyło się posiedzenie Sekcji Eksportowej Związku Przemysłu Chemicznego. Wywóz artykułów chemicznych na rynki północne i południowe — naturalne rynki zbytu przemysłu chemicznego — maleje systematycznie wobec wprowadzonych ograniczeń dewizowych i zakazów przywozu. W związku z tem przemysł chemiczny rozpoczął eksportować na bardziej odległe rynki zbytu jak Egipt, Kanada, Brazylja, Argentyna, Indje i inne. Jednakże rozwój wywozu na niektóre rynki, jak Kanada, Brazylja i Argentyna postępuje nader powoli wskutek braku traktatów handlowych. W zakresie szeregu artykułów, które mogłyby z powodzeniem wejść na te rynki, inne kraje eksportujące posiadają ulgi traktatowe, z których Polska nie może korzystać, to też praktycznie wywóz obejmuje nieliczne jedynie artykuły. Sekcja Eksportowa powzięła decyzję, aby wystąpić do władz z inicjatywą jaknajszybszego zawarcia traktatów, tembardziej że obecna sytuacja międzynarodowa wskazuje na możliwości zawarcia umów handlowych z temi krajami. Należy wyzyskać tendencje wywozowe w przemyśle i stworzyć dla nich odpowiedni stan prawno-handlowy.

Sekcja Eksportowa zwróciła również uwagę na stosunki z Austrją i konieczność uzyskania kontygentów eksportowych w związku z ogłoszonemi w końcu kwietnia zakazami przywozu.

Pozatem poruszono cały szereg spraw bieżących w zakresie eksportu poszczególnych artykułów chemicznych.

W związku z XII Kongresem Chemji Przemysłowej w Pradze (25 września — 1 października 1932) Czechosłowackie Towarzystwo Materjałów Wybuchowych wyznaczyło nagrody w wysokości 10.000 koron czeskich za najlepszą pracę, przedstawioną na Kongresie w zakresie materjałów wybuchowych lub pokrewnych dziedzin przemysłu chemicznego. Prace nie muszą być odczytywane na Kongresie, mogą być poprostu zgłoszone w 5-ciu egzemplarzach (w językach czeskim i francuskim) pod adresem Sekretarjatu Kongresu, Stepanska 37, Praha II. Sąd konkursowy składa się z 2-ch specjalistów wojskowych, 2-ch specjalistów cywilnych i 2-ch delegatów Czechosłowackiego Towarzystwa Materjałów Wybuchowych.

W Estonji podwyższono ostatnio cały szereg stawek taryfy celnej na następujące artykuły chemiczne:

	Taryfa: ogólna	minimalna
	w koronach	
Smoła węglowa za 1 kg brutto	0.20	0.10
Smoła drzewna „	0,20	0.10
Gudron i smoły wszelkie za 1 kg brutto	0.08	0.04
Terpentyna za 1 kg netto	0.30	0.15
Gliceryna oczyszczona za 1 kg brutto	0.40	0.20
Gliceryna nieoczyszczona za 1 kg brutto	0.40	0.02
Błękity i ultramaryna za 1 kg netto	1.50	0.75
Farby wszelkie za 1 kg netto	2.—	1.—
Atramenty wszelkie „	2.—	1.—
Jedwab sztuczny niebarwiony za 1 kg netto	8.—	4.—
Jedwab sztuczny barwiony za 1 kg netto	10.—	5.—
Nici z odpadków jedwabiu sztuczn. niebarwione za 1 kg netto	7.—	3.50
Nici z odpadków jedwabiu sztuczn. barwione za 1 kg netto	9.—	4.50

Nakładem księgarni Kaspra Wojnara w Warszawie ukazuje się znane dzieło Wilhelma Ostwalda „Zasady chemji nieorganicznej", w przekładzie Inż. Jana Prota. Cena książki w prenumeracie, przyjmowanej przez księgarnię Wojnara (Warszawa, Marszałkowska 87) wynosi zł. 40 za egzemplarz.

Nakładem Stowarzyszenia Techników w Warszawie ukazała się broszura Inż. K. Jackowskiego „Muzea przemysłu i techniki zagranicą i w Polsce", zawierająca interesującą treść w zakresie zbiorów przemysłowych, istniejących już zagranicą i organizowanych w Warszawie.

Ukazał się w druku raport Radcy Handlowego Ambasady Angielskiej w Warszawie, p. R. E. Kimensa, o sytuacji gospodarczej Polski w r. 1931.

W dniach od 6 do 21 września r. b. odbędą się w Bari III Targi Lewantyńskie. Bliższych informacyj udziela Izba Handlowa Polsko-Italska, Warszawa, Wierzbowa 11. Tel. 202-15.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 52 z dn. 25 czerwca r. b. ukazało się pod poz. 497 Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 21 czerwca 1932 r. o przedsiębiorstwie „Polski Monopol Solny".

Rozporządzenie to powierza wyłączny przywilej na rzecz Skarbu Państwa jednolitego monopolu sprzedaży soli oraz eksploatowania państwowych salin i warzelni soli (z wyjątkiem Zakładu w Ciechocinku) — przedsiębiorstwu prowadzonemu na zasadach handlowych „Polski Monopol Solny".

Zorganizowanie przedsiębiorstwa monopolowego pozwoli w sposób więcej jednolity prowadzić politykę solną, dotychczas zgrupowaną na terenie dwóch instytucyj państwowych: Min. Przemysłu i Handlu w zakresie eksploatacji i Min. Skarbu w zakresie sprzedaży soli.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 „
„ „ czysty 99%	300 „
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80 „
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,68 „
* „ granulowany za 1 kg % N_2	1,83 „
Azotan amonu	100 „
Benzol handlowy 90%	80 „
„ czysty	92 „
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 „
* Boraks	110—125 „
Chlorek cynku 50° Bé	40 „
Chlorek wapna bielący	36 „
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22 „
Chloroform czysty	800 „
„ „pro narcosi“	1.800 „
Eter siarkowy	390 „
Fenol czysty	265 „
Formalina 40%	270 „
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	275 „
* „ techniczna 85/88%	175 „
* Karbid granulowany	75 „
Karbolineum	31,25 „
Klej kostny	205 „
Klej skórny	260 „
Krezol	128 „
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO_3	100 „
Kwas mrówkowy 85%	241 „
Kwas siarkowy 60° Bé	7,37 zł.
„ solny 19°/21° Bé	14,25 „
„ octowy techn. 30%	100 „
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	15 „
„ rogowa 13/14% N_2	— „
Naftalin surowy prasowany	28,00 „
„ czysty w łuskach	52,50 „
Octan sodu	140 „
„ ołowiu	215 „
Oleina zwierzęca destylat	210 „
„ „ saponifikat	200 „
Oleum 20%	19,94 „
Olej lniany	115—118 „
* Potaż kalcynowany 90/95%	120 „
* Potaż żrący topiony 88/92%	140 „
Pirydyna czysta za 1 kg	9,75 „
Smoła preparowana	17,50 „
Saletra sodowa 15,5% N	37,80 „
Siarczan amonu za 1 kg % N_2	1,68 „
* Siarczan miedzi	110—125 „
* Siarczek sodu 60/62%	60 „
Soda amonjakalna	25 „
„ kaustyczna	60 „
Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 „
Stearyna	190 „
Superfosfat 16%	9,28—9,92 „
Toluol czysty	105 „
Żelatyna techn.	400 „

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.“, Zgierz, tel. Łódź 121-01; Warszawa, Bednarska 2, tel. 656-99.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO“, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Henryków pod Warszawą. Tel. II podm. Henryków 5. Biuro sprzedaży: H. Weiss i S-ka. Łódź, Piotrkowska 80, tel. 186-12.

Chlorek wapna bielący.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“. Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO“, Pabjanice, tel. Łódź, 21-86.
„FR. KARPIŃSKI SPÓŁKA AKCYJNA“, Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM“, Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny.
Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“. Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:
„Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11